

Møteinnkalling

Fylkesutvalget

Møtested: Fylkeshuset, Valdisholm
Tidspunkt: 08.05.2019 kl. 09:00 - 12:00

Eventuelle forfall meldes til Ellen Merethe Engebretsen, ellenme@ostfoldfk.no
Varamedlemmer møter etter nærmere avtale.

Innkalling er sendt til:

Navn	Funksjon	Representerer
Ole Haabeth	Leder	Arbeiderpartiet
Siv Henriette Jacobsen	Nestleder	Arbeiderpartiet
Andreas Lervik	Medlem	Arbeiderpartiet
Cecilie Agnalt	Medlem	Arbeiderpartiet
May Elisabeth Hansen	Medlem	Fellesliste Sp, KrF, MDG, SV
Olav Ingebjørn Moe	Medlem	Fellesliste Sp, KrF, MDG, SV
Johan Edvard Grimstad	Medlem	Fellesliste Sp, KrF, MDG, SV
Simen Nord	Medlem	Høyre
Monica Carmen Gåsvatn	Medlem	Høyre
Leif Willy Eriksen	Medlem	Fellesliste FrP og V
Amelia Kristine Aune	Medlem	Fellesliste FrP og V

Sarpsborg, 3. mai 2019

Ole Haabeth
leder

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel	Side
PS 51/2019	Østfold fylkeskommunes eierskap i Østfold Energi - utsatt sak	
PS 52/2019	Støtte til markeringen av Ytre Hvaler nasjonalparks 10 - årsjubileum	
PS 53/2019	Redegjørelse for innsigelser til planforslag områdeplan Del av Hankøundet - Onsøy - Fredrikstad kommune	

Saksnr.: 2019/3863
Løpenr.: 108873/2019
Klassering: 033
Saksbehandler: Hans Jørgen Gade

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av Fylkesutvalget	Møtedato 08.05.2019	Utvalgssaknr. 51/2019
--------------------------------	------------------------	--------------------------

Østfold fylkeskommunes eierskap i Østfold Energi - utsatt sak

Vedlegg:

- 1 Saksframlegg fra fellesnemnda 02.05.19

Fylkesordførers forslag til vedtak

1. Østfold fylkeskommune inngår en avtale med eierkommunene i Østfold om å overdra 30%, tilsvarende 10.500 aksjer, av sin eierandel etter 15 - 20 år.
2. Det tas inn et nytt punkt i vedtektene som gir kommunene i Østfold rett til å overta alle aksjene, dersom fylkeskommunen skulle bli avviklet som eget folkevalgt nivå.
3. Det innhentes juridisk bistand til å utarbeide en avtale med eierkommunene.
4. Dersom valgt løsning reduserer de fremtidige inntektene, bes fylkesrådmannen fremme sak i juni for en prioritering av de planlagte investeringene.

Fylkesordførers behandling

Ingen endring.

Sarpsborg, 3. mai 2019

Ole Haabeth
fylkesordfører

Fylkesrådmannens anbefaling

1. Østfold fylkeskommune inngår en avtale med eierkommunene i Østfold om å overdra 30%, tilsvarende 10.500 aksjer, av sin eierandel etter 15 - 20 år.
2. Det tas inn et nytt punkt i vedtektene som gir kommunene i Østfold rett til å overta alle aksjene, dersom fylkeskommunen skulle bli avviklet som eget folkevalgt nivå.
3. Det innhentes juridisk bistand til å utarbeide en avtale med eierkommunene.

4. Dersom valgt løsning reduserer de fremtidige inntektene, bes fylkesrådmannen fremme sak i juni for en prioritering av de planlagte investeringene.

Sarpsborg, 8. april 2019

Anne Skau
fylkesrådmann

Hans Jørgen Gade
økonomidirektør

Bakgrunn for saken

Den 25. april 2019 behandlet fylkesutvalget sak om Østfold fylkeskommunes eierskap i Østfold Energi. Da ingen av de fremlagte forslagene fikk flertall, valgte fylkesutvalget å utsette saken og innkalle til nytt ekstraordinært møte den 8. mai.

Etter avtale med fylkesordfører ble saken og protokollen oversendt fellesnemnda for uttalelse. Av utkast til protokoll fra fellesnemndas behandling den 2. mai fremkommer det at hovedprosjektleder fremmet følgende forslag til uttalelse fra fellesnemnda:

«Fellesnemnda forutsetter at fylkeskommunenes verdier knyttet til energiselskapene i sin helhet overføres til Viken fylkeskommune fra 2020.»

Fellesnemndas behandling resulterte i følgende uttalelse fra fellesnemnda:

«1. Fellesnemnda forutsetter at fylkeskommunenes verdier knyttet til energiselskapene i sin helhet overføres til Viken fylkeskommune fra 2020.

2. Fellesnemnda forutsetter at hvert av fylkene går inn i Viken med en økonomiplan som er i balanse.»

I det påfølgende gjengis saken, slik den ble fremmet for fylkesutvalget 25. april:

I forbindelse med behandlingen av PS 27/2019 «Stans i arbeidet med investeringer vedtatt i økonomiplanen» gjorde fylkesutvalget den 20.03.2019 følgende vedtak:

1. Fylkesutvalget vil videreføre de fylkeskommunale investeringene i Østfold som vedtatt.
2. På bakgrunn av dette ønsker fylkesutvalget en løsning på videre eierskap til aksjene i Østfold Energi som både sikrer en økonomiplan i balanse og at midlene fra alle energiverkene i Viken i størst mulig grad bidrar til å sikre det fylkeskommunale tilbudet for innbyggerne i Viken.
3. Fylkesutvalget ber rådmannen om en sak som synliggjør og kvalitetssikrer en modell for et delt eierskap av Østfold fylkeskommunes andel av aksjene i Østfold Energi som sikrer inntekt på nivå med vedtatt økonomiplan.

Fylkesrådmannen vil i denne saken gjøre rede for det økonomiske utgangsbildet og økonomiske konsekvenser av et mulig bortfall av årlige utbytter fra Østfold Energi, samt svare ut punktene 2 og 3 i fylkesutvalgets vedtak. Grunnet den tiden som har vært til rådighet etter vedtak i fylkesutvalget har det ikke vært mulig å gjennomføre en omfattende utredning. Det

er skisser til modeller som presenteres i denne saken og som må utredes videre og det må i det videre arbeidet innhentes ekstern juridisk kompetanse.

Fakta

Økonomisk handlingsrom

Fylkeetinget behandlet i desember 2018 fylkesrådmannens forslag til Årsbudsjett for 2019 og Økonomiplan 2019 – 2022. Dette forslaget balanserte ved bruk av midler fra økonomiplanfondet og et årlig effektiviseringskrav på 0,5% for alle virksomheter, avdelinger og staber. Fylkeetingets behandling og enstemmige vedtak innebar en styrking av flere områder ved bruk av kr 60 mill av økonomiplanfondet, og reduserte fondets saldo til kr 16 mill ved utgangen av 2022. Samtidig ble det lagt til grunn en forventning om et årlig utbytte fra Østfold Energi på minimum kr 35 mill. Gitt at de årlige utbyttene ikke blir disponert, vil dette kunne styrke økonomiplanfondet med kr 133 mill innen utgangen av 2022.

Det bør bemerkes at de planlagte investeringene ikke vil være fullfinansierte i perioden 2019 - 2022 og låneopptak tilsvarende kr 1.220 mill gjenstår etter 2022, noe som medfører at den samlede rente- og avdragsbelastningen vil øke med kr 114 mill frem mot 2028. Dette var felles for både fylkesrådmannens forslag og fylkeetingets vedtak.

Fremskrives økonomiplanen fra 2022 til 2028 vil tilpasningsbehovet øke fra kr 48 mill i 2023 til noe i overkant av kr 160 mill i 2028. Da er allerede et effektiviseringskrav på nesten kr 60 mill i 2022 og et trekk i rammetilskuddet på nesten kr 30 mill, som følge av fall i antall 16 – 18 åringer innarbeidet. Et bortfall av fremtidige utbytter fra Østfold Energi vil medføre store utfordringer og vil kreve en reduksjon i planlagte investeringer.

Som en indikasjon på hva et årlig utbytte på kr 35 mill betyr, så vil kr 35 mill grovt regnet dekke renter/avdrag på et 30-års serielån på omlag kr 600 mill. Med de låneopptakene som er lagt til grunn i årene fremover vil derfor et utbytte fra Østfold Energi være et meget viktig bidrag.

Både fylkesrådmannens forslag og fylkeetingets vedtak var stramt og forutsetter stram styring og at årlige mindreforbruk benyttes til å styrke økonomiplanfondet for å sikre en økonomi i balanse både for Østfold fylkeskommune og videre for Viken fylkeskommune.

Fellesnemndas vedtok 03.05.2018:

«Fellesnemnda anmoder hvert av fylkeetingene å legge følgende til grunn for utarbeidelse av budsjett 2019 og økonomiplan 2019 – 2022:

A. Vedtatte totale budsjetttrammer for 2018-2021 legges til grunn for drifts- og investeringsbudsjett

B. Oppdaterte inntekts- og utgiftsanslag knyttet til demografisk utvikling og endringer i statlige rammevilkår innarbeides i budsjettene.

C. Det legges til grunn realistiske inntekts- og kostnadsanslag i drifts- og investeringsbudsjett, deriblant tidsforskyvning av kostnader mellom år.

D. Det vises tilbakeholdenhet med innføring av nye tiltak som har økonomiske konsekvenser utover 1 år. Regionreformen skal ikke føre til oppbremsing av planlagte investeringer.

E. Nye strategier/planer/tiltak med vesentlig økonomisk effekt for Viken fylkeskommunen legges fram for fellesnemnda for uttalelse.»

Fylkestinget i Østfold behandlet 20.06.2018 fellesnemndas anmodningsvedtak og gjorde følgende vedtak:

«Fylkestinget i Østfold tar fellesnemndas anmodningsvedtak i sak 60/2018 til etterretning.»

Dette betyr at fylkestinget i Østfold ikke kan gjøre noe uavhengig av fellesnemnda og Viken, og at den beste garantien for å få gjennomført de planlagte investeringene vil være å innrette økonomien slik at det sannsynliggjøres at Østfold fylkeskommune er i økonomisk balanse.

Vikens økonomi vil være under sterkt press, noe saken om «Økonomisk langtidsscenario for Viken fylkeskommune 2020 -2028», som fellesnemnda behandlet den 21.03.2019, viste. Tabellen under viser endringene for noen av de mest sentrale budsjettpostene, herunder endring i rente- og avdragsbelastning sammenlignet med 2019 gitt at de planlagte investeringene for dagens tre fylkeskommuner realiseres. Av tabellen fremgår det at Viken fylkeskommune, gitt at ingen tiltak gjennomføres, vil ha et økonomisk gap på noe over kr 700 mill i 2028 som må dekkes inn. Av dette utgjør renter og avdrag nesten kr 660 mill. Inntekter/utbytter fra energiverkene i Akershus, Buskerud og Østfold vil således være en svært viktig inntektskilde, og er anslått til årlig å kunne utgjøre omlag kr 240 mill. Disse inntektene er forutsatt i disse beregningene.

(tall i mill kr)	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Inntektsendringer									
Nytt inntektssystem	-12	-24	-36	-48	-60	-60	-60	-60	-60
Omdisponering av 11% effektivisering	0	35	78	78	78	78	78	78	78
Økte inntekter via inntektssystemet	-1	93	155	237	269	382	475	558	540
Renteinntekter/kompensasjon	13	29	41	54	50	47	43	40	36
Utgiftsendringer									
Kompensasjon skole, økt elevtall	1	-66	-110	-168	-190	-271	-337	-396	-383
Kompensasjon kollektiv, økt kollektivandel	0	0	0	-40	-80	-120	-160	-200	-240
Økning avdrag	-30	-100	-131	-234	-291	-328	-361	-384	-406
Økning renteutgifter	-6	-83	-184	-239	-259	-267	-266	-259	-253
FDV-utgifter, nye arealer	-1	-6	-10	-13	-17	-18	-19	-19	-20
Tilpasningsbehov	-37	-123	-198	-373	-500	-557	-606	-642	-708
"Energiinntekter"	240	240	240	240	240	240	240	240	240

Handlingsalternativer for å sikre fremtidige utbytter fra Østfold Energi

For å kunne vurdere de ulike handlingsalternativene har fylkesrådmannen lagt til grunn fylkesutvalgets vedtak, samt deltagelse i fremtidige utbytte:

- På bakgrunn av dette ønsker fylkesutvalget en løsning på videre eierskap til aksjene i Østfold Energi som både sikrer en økonomiplan i balanse og at midlene fra alle energiverkene i Viken i størst mulig grad bidrar til å sikre det fylkeskommunale tilbudet for innbyggerne i Viken.
- Fylkesutvalget ber rådmannen om en sak som synliggjør og kvalitetssikrer en modell for et delt eierskap av Østfold fylkeskommunes andel av aksjene i Østfold Energi som sikrer inntekt på nivå med vedtatt økonomiplan.
- Sikre deltagelse i mulige fremtidig økninger i utbytte

Handlingsalternativer

Etter en vurdering har fylkesrådmannen satt opp hvilke handlingsalternativer det er mulig å se for seg, og vurdert disse opp mot fylkesutvalgets vedtak. Alternativene som er vurdert er:

- Beholde alle aksjer
- Beholde alle aksjer, for så å gi bort en andel etter en avtalt periode
- Innføre aksjeklasser
- Gi bort alle aksjer eller deler av aksjene, men avtalefeste retten til fremtidige utbytter

I tillegg er noen andre alternativer vurdert, men forkastet etter dialog med selskapet og signaler fra styret. Felles for disse alternativene er at de vil svekke selskapets balanse og rating, og dermed fremtidige muligheter for utbytter. Fylkesrådmannen finner det derfor ikke tilrådelig å forfølge disse alternativene videre.

Det beste av de ovennevnte alternativene ville være å beholde dagens eierskap uendret, dvs behold Østfold fylkeskommunes nåværende eierandel på 50%. En slik løsning mener fylkesrådmannen sikrer energiinntekter i størrelsesorden kr 240 mill årlig for Viken da det da er sannsynlig at det ikke vil blir foretatt noen endringer som vil reduseres inntektsanslagene fra Buskerud fylkeskommune og Akershus fylkeskommune. Løsningen vil ikke være i tråd med ønskene til eierkommunene i Østfold, men vil både sikre tilgang til fremtidige utbytter og en fremtidig økning i disse, og dermed være i tråd med økonomiplanens forutsetninger.

Det neste alternativet vil være å beholde dagens eierandel i eksempelvis 15 - 20 år, for deretter å redusere andelen til f eks 35%. Det vil både sikre fremtidige utbytter og en fremtidig økning i disse, og dermed være i tråd med økonomiplanens forutsetninger. En slik langsiktig løsning vil bidra til finansiering i den perioden de tyngste investeringene og låneopptakene kommer, og vil således kunne bidra til å dekke investeringstoppen. Ulempen er at det vil bli reduserte utbytter etter denne perioden. En slik avtale ligner på Buskerud fylkeskommunes løsning ved at økonomien sikres i et gitt antall år. Alternativet forutsetter at man klarer å komme til enighet om en avtale med eierkommunene i Østfold. En slik avtale bør også inneholde en klausul om at hvis fylkeskommunen i fremtiden skulle bli nedlagt som eget forvaltningsorgan, så overføres resterende aksjeandel til eierkommunene i det som var Østfold fylkeskommune. Fylkesrådmannen anser at det kan være en løsning som ikke utløser handlinger i Buskerud og Akershus som svekker Vikens økonomi ytterligere.

Et annet alternativ er at det innføres aksjeklasser (A- og B-aksjer), hvor fylkeskommunen kun beholder aksjer som gir rett til fremtidige utbytter. Fordelen med en slik løsning er at den sikre retten til fremtidig utbytter og en økning i disse. Ulempen er at man gir bort innflytelsen i selskapet. Det er usikkert om en slik løsning vil oppfylle intensjonen i fylkesutvalget forutsetning punkt 2.

Et siste alternativ kan være å gi bort Østfold fylkeskommunes eierandel eller en andel av aksjene, men sikre rett til fremtidige utbytter ved en egen avtale. Dette alternativet vurderes å være juridisk komplisert og tidsmessig krevende, da en slik avtale også måtte sikre seg mot fremtidig vedtektsendringer uten å være eier. Det er også usikkert hva en slik avtale ville medføre av endringer som kan gi reduserte inntekter for Viken fra dagens Akershus fylkeskommune og Buskerud fylkeskommune.

Skulle det derimot bli en realitet at samtlige av Østfold fylkeskommunes aksjer i Østfold Energi overføres til kommunene i Østfold, så vil ingen av premissene bli imøtekommet. Dette vil kunne påvirke hva som skjer både i Buskerud fylkeskommune og Akershus fylkeskommune. I tillegg vil det også sterkt påvirke Østfold fylkeskommunes mulighet til å få gjennomført de planlagte investeringene.

Prosessen videre

Gitt at fylkesutvalget gir sin tilslutning til et av alternativene over, må saken oversendes fellesnemnda for uttalelse. En løsning som reduserer inntektene kreves at investeringene behandles på nytt i juni og de planlagte investeringene prioriteres.

Fylkesrådmannens vurdering

Fylkesrådmannen vurderer den økonomiske situasjonen som alvorlig. Trekk i rammeoverføring knyttet til nedgang i antall 16 – 18 åringer og forutsetning om årlige effektiviseringer de nærmeste årene, legger et betydelig press på virksomhetenes rammer.

Det er derfor kun ett av alternativene over som fullt ut ivaretar økonomien og ikke vil medføre usikkerhet for disponeringen i Akershus fylkeskommune og Buskerud fylkeskommune. Dette alternativet innebærer at Østfold fylkeskommunes eierandel opprettholdes på dagens nivå. Samtidig ser fylkesrådmannen at dette kan være urealistisk å få til, og foreslår derfor at Østfold fylkeskommune forsøker å inngå en avtale med eierkommunene i Østfold om å overdra 30%, tilsvarende 10.500 aksjer, av sin eierandel etter 15 - 20 år. Østfold fylkeskommunes eierandel vil etter dette være 35%. Denne langsiktigheten er nødvendig for at Østfold fylkeskommune kan igangsette investeringstiltak vedtatt i økonomiplan. Selv med en opprettholdelse av inntektene fra Østfold energi vil det bli meget krevende å gjennomføre de vedtatte investeringene. I tillegg tas det inn et nytt punkt i avtalen som gir kommunene i Østfold rett til å overta alle aksjene, dersom fylkeskommunen skulle bli avviklet som eget folkevalgt nivå. En slik løsning antas å være enkel, samtidig som den sikrer tilgang til fremtidige utbytter og eventuelle økning i utbytte.

Fylkesrådmannen mener det er påkrevd at det legges fram en sak til møte i juni om prioritering av investeringene dersom det vedtas en løsning som reduserer fylkeskommunens inntekter.

Saksnr.: 2018/172
Løpenr.: 1270/2019
Klassering: S01
Saksbehandler: Knut Thiblin

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av	Møtedato	Utvalgssaksnr.
Partssammensatt utvalg	30.04.2019	
Fellesnemnda	02.05.2019	68/2019

Energiselskapene i Viken (ettersendt sak)

Vedlegg

- 1 Østfold fylkeskommunes eierskap i Østfold Energi
- 2 Saksframlegg
- 3 Protokollutskrift

Forslag til vedtak/innstilling

Fellesnemnda forutsetter at fylkeskommunenens verdier knyttet til energiselskapene i sin helhet overføres til Viken fylkeskommune fra 2020.

26. april 2019

Harald Horne
hovedprosjektleder for Viken fylkeskommune

Bakgrunn for saken

Det er tidligere fremmet to saker for Fellesnemnda om energiselskapene.

Fellesnemnda fattet 05.11.2018 følgende vedtak:

1. *Fellesnemnda ber om en sak til første møte i 2019 som synliggjør hvordan fylkeskommunene bringer de verdiene som energiselskapene representerer i dag, inn i Viken.*
2. *Fellesnemnda ber videre om at arbeidsutvalget kommer tilbake med en sak til våren 2019 om energiselskapene.*

Vedtaket punkt 1 ble fulgt opp gjennom sak til Fellesnemnda 7. februar 2019, hvor det ble fattet følgende vedtak:

Fellesnemnda tar saken til orientering.

Oversendt forslag til fellesnemndas arbeidsutvalg som innarbeides i ny sak om energiselskapene som hovedprosjektleder kommer tilbake med i løpet av våren: Fellesnemnda ber nåværende aksjonærer i Vardar, Østfold Energi og Akershus Energi å sikre at aksjeverdiene eller kapitalen som kommer fra slike selskaper og som tas med inn i Viken fylkeskommune, forblir eller tilbakeføres til opprinnelsesfylket om det folkevalgte fylkesnivået eller mellomnivået mellom kommune og storting skulle fjernes.

Denne saken følger opp pkt. 2 i Fellesnemndas vedtak 05.11.2018.

I denne saken vektlegges oppdatering av informasjon og argumenter i forhold til de to andre sakene.

Fakta

Utbytte og verdier

I sak til Fellesnemnda i februar om verdier fra energiselskapene i Viken ble løpende utbytte og andre bidrag knyttet til energiselskapene anslått til 230 – 240 mill. kr årlig.

Akershus Energi oppnådde et meget godt resultat i 2018 på 189 mill. kr etter skatt. Dette er 45 mill. kr bedre enn i 2017. Det foreslås et utbytte på 160 mill. kr, som er 20 mill. kr bedre enn budsjettet. Det vesentligste av resultatøkningen skyldes økte kraftpriser. Nysatsinger gjennom andre forretningsområder innen eiendom og grønn infrastruktur har imidlertid bidratt til resultatet med 45 mill. kr.

Etter flere år med omstillingsprosesser og kostnadsreduksjoner, forventes gode økonomiske resultater fremover og positiv utvikling i verdien av Akershus Energi konsernet. Konsernet har store industrielle og finansielle muligheter til å utvikle eksisterende og nye forretningsområder. Akershus Energi har som mål å øke eiers avkastning i årene fremover. Dette gjennom å foreta nye lønnsomme investeringer innen fornybar energi og utvikling av nye forretningsområder, samt fortsatt god lønnsomhetsutvikling på eksisterende virksomheter.

Pareto Securities har foretatt en ny verdivurdering av Akershus Energi som oppjusterer verdien av selskapet fra å ligge i område 4,9 – 5,9 mrd. kr i 2014 til å ligge i område 7,8 – 9 mrd. kr i 2019 med en middelværdi på 8,4 mrd. kr. Verdiene fra Akershus Energi som tas med inn i Viken er dermed formelt økt med ca. 3 mrd. kr.

Tallene for utbytte i 2019 er ennå ikke klare for Østfold Energi før regnskap legges fram 30. av april, men prognoser indikerer at selskapet trolig vil foreslå høyere utbytte enn budsjettet.

Vardar AS har lagt fram sitt regnskap, og følger opp vedtaket i fylkestinget i Buskerud i forbindelse med økonomiplan 2019 – 22. Dette betyr at det foreslås et ordinært utbytte på 40 mill. kr og et ekstraordinært utbytte på 700 mill. kr. Av sistnevnte beløp brukes 450 mill. kr til å nedbetale gjeld, som vil redusere renter/avdrag med 30 mill. kr som forutsatt. De

resterende 250 mill. kr avsettes til fond. I tillegg kommer renter av ansvarlig lån på 507 mill.kr. Dette lånet løper avdragfritt i 10 år fra 01.01.2020 med mulighet for forlengelse. En del av ØP-vedtaket i Buskerud var at det skulle vurderes om lånet kunne omgjøres til aksjer. Dette spørsmålet legges fram for fylkestinget i juni.

Status i Østfold mht. aksjer til kommunene

På bakgrunn av mulig flertall i Østfold fylkesting for å gi bort aksjene i Østfold energi til kommunene i Østfold, fattet fylkesutvalget i Østfold 13.02.2019 følgende vedtak:

- 1. Fylkesutvalget ber fylkesrådmannen, så langt det er mulig, stoppe arbeidet for videre investeringer vedtatt gjennom økonomiplanen.*
- 2. Fylkesutvalget ber om en sak som belyser økonomiske konsekvenser av helt eller delvis bortfall av inntektene fra Østfold Energi*

Til fylkesutvalgets møte 20.03.2019 fremmet fylkesrådmannen ny sak med forslag til investeringer som kunne stoppes inntil den økonomiske situasjonen var nærmere avklart. Fylkesutvalget fattet følgende vedtak:

- 1. Fylkesutvalget vil videreføre de fylkeskommunale investeringene i Østfold som vedtatt.*
- 2. På bakgrunn av dette ønsker fylkesutvalget en løsning på videre eierskap til aksjene i Østfold Energi som både sikrer en økonomiplan i balanse og at midlene fra alle energiverkene i Viken i størst mulig grad bidrar til å sikre det fylkeskommunale tilbudet for innbyggerne i Viken.*
- 3. Fylkesutvalget ber rådmannen om en sak som synliggjør og kvalitetssikrer en modell for et delt eierskap i av Østfold fylkeskommunes andel av aksjene i Østfold Energi som sikrer inntekt på nivå med vedtatt økonomiplan.*

For å følge opp dette vedtakets pkt. 2 og 3, la fylkesrådmannen fram ny sak om Østfold fylkeskommunes eierskap i Østfold Energi til fylkesutvalgets møte 25. april.

Fylkesrådmannen har vurdert ulike alternativer for overføring av aksjer til kommunene. Det er kun alternativet hvor Østfolds eierandel opprettholdes på dagens nivå som fullt ut ivaretar økonomisk forutsigbarhet. Fylkesrådmannen vurderer imidlertid dette som vanskelig å få til, og forslår derfor at Østfold fylkeskommune forsøker å inngå en avtale med eierkommunene om å overta 30 prosent av aksjene til Østfold fylkeskommune etter 15 – 20 år.

Østfold har lagt fram en stram økonomiplan 2019 -22 med et høyt investeringsnivå spesielt mht. videregående skoler. Økonomiplanen salderes med bl.a. bruk av fond og effektiviseringskrav på 0,5 prosent. Investeringene vil ikke være fullfinansierte i ØP-perioden. Det gjenstår ytterligere 1 220 mill. kr som skal finansieres etter 2022, noe som øker rente- og avdragsbelastningen med 114 mil. kr fram til 2028. Årlig utbytte på 35 mill. kr vil grovt sett dekke renter/avdrag på et serielån over 30 år på omlag 600 mill. kr. Det er følgelig ingen tvil om at bortfall av utbytte vil ha alvorlige negative konsekvenser for Østfold fylkeskommune og for Viken. Selv med energiutbytte vil investeringene bli krevende å gjennomføre. Dersom utbytte bortfaller fra 2020 vil Østfold fylkeskommune måtte revurdere sine

investeringsplaner i sak til fylkestinget i juni. En løsning hvor en andel av aksjene overføres til kommunene når investeringstoppen er over vil følgelig være mer akseptabel.

Fylkesrådmannens innstilling i saken var følgende:

1. Østfold fylkeskommune inngår en avtale med eierkommunene i Østfold om å overdra 30%, tilsvarende 10.500 aksjer, av sin eierandel etter 15 - 20 år.
2. Det tas inn et nytt punkt i vedtektene som gir kommunene i Østfold rett til å overta alle aksjene, dersom fylkeskommunen skulle bli avviklet som eget folkevalgt nivå.
3. Det innhentes juridisk bistand til å utarbeide en avtale med eierkommunene.
4. Dersom valgt løsning reduserer de fremtidige inntektene, bes fylkesrådmannen fremme sak i juni for en prioritering av de planlagte investeringene.

I fylkesutvalgets behandling av saken ble det fremmet tre forslag til vedtak. Forslag fra Høyre om å beholde eierskapet som nå, forslag fra Sp om å overføre eierskapet til kommunene pr. 31.12.2019 og ta ut ekstraordinært utbytte på 500 mill. kr og forslag fra Arbeiderpartiet om delvis overføring av 55 prosent av aksjene til Østfold fylkeskommune til kommunene og at Viken sikres utbytte med 50 prosent i 12 år.

Ingen av forslagene fikk flertall, og saken ble besluttet utsatt til ekstraordinært møte 8. mai. Etter behandling av saken ble det enstemmig besluttet å oversende protokollutskriften fra møtet til Fellesnemnda for uttalelse. Protokoll og saksforelegg fra Østfold er vedlagt saken.

10-års økonomiperspektiv

Til Fellesnemndas møte 22. mars ble det lagt fram et økonomisk langtidsscenario for Viken fylkeskommune 2020 - 2028, som viste tildels betydelig ubalanse mellom inntekter og utgifter også medregnet utbytte fra kraftselskapene.

Utbytteinntekter fra kraftselskapene utgjør svært store årlige inntekter for Viken – ca. 240 mill. kr. I dag blir disse inntektene disponert til finansiering av investeringer (egenkapital) og finansiering av fylkeskommunale driftsbudsjett. Viken vil derfor være sårbare overfor en situasjon med helt eller delvis bortfall av disse løpende inntektene i perioden. Disse inntektene er et vesentlig bidrag til å finansiere et stort investeringsbehov de nærmeste årene, bl.a. som følge av en sterk befolknings- og elevtallsøkning. Som illustrasjon kan nevnes at årlige inntekter på 240 mill. kr dekker renter/avdrag på et serielån over 30 år på ca. 4 200 mill. kr. Selv med kraftinntektene vil Viken, slik økonomisituasjonen ser ut, få utfordringer med budsjettbalansen i årene som kommer.

Føringer for budsjettarbeidet

I møte 3. mai 2018 vedtok Fellesnemnda sak om «Føringer for fylkeskommunenes budsjettarbeid før sammenslåingen til Viken fylkeskommune». Det ble fattet følgende vedtak:

Fellesnemnda anmoder hvert av fylkestingene å legge følgende til grunn for utarbeidelse av budsjett 2019 og økonomiplan 2019 – 2022:

- A. Vedtatte totale budsjetttrammer for 2018-2021 legges til grunn for drifts- og investeringsbudsjett
- B. Oppdaterte inntekts- og utgiftsanslag knyttet til demografisk utvikling og endringer i statlige rammevilkår innarbeides i budsjettene.
- C. Det legges til grunn realistiske inntekts- og kostnadsanslag i drifts- og investeringsbudsjett, deriblant tidsforskyvning av kostnader mellom år.
- D. Det vises tilbakeholdenhet med innføring av nye tiltak som har økonomiske konsekvenser utover 1 år. Regionreformen skal ikke føre til oppbremsing av planlagte investeringer.
- E. Nye strategier/planer/tiltak med vesentlig økonomisk effekt for Viken fylkeskommunen legges fram for fellesnemnda for uttalelse.

Saken vedtas slik den ligger. Videre bes hovedprosjektleder å utarbeide en utfyllende sak som belyser de 3 – tre energiselskapene, mtp handlingsrom og muligheter.

Økonomiplanene for alle tre fylkeskommunene er basert på inntekter knyttet til energiselskapene. Bortfall av disse inntektene vil bety et vesentlig avvik fra de budsjetttrammer som er vedtatt for perioden 2019 – 22. Slike endringer må derfor legges fram for Fellesnemnda til uttalelse i hht. Inndelingslova, og fylkestingene må i så fall også vedta reviderte økonomiplaner.

Oversendt forslag

Følgende forslag fra Johan Edvard Grimstad ble vedtatt oversendt ved behandling av saken i Fellesnemnda 7. februar:

Fellesnemnda ber nåværende aksjonærer i Vardar, Østfold Energi og Akershus Energi å sikre at aksjeverdiene eller kapitalen som kommer fra slike selskaper og som tas med inn i Viken fylkeskommune, forblir eller tilbakeføres til opprinnelsesfylket om det folkevalgte fylkesnivået eller mellomnivået mellom kommune og storting skulle fjernes.

I fylkesrådmannens innstilling til fylkesutvalget i Østfold anbefales det at det tas inn et punkt i vedtektene om at kommunene i Østfold får rett til å overta aksjene dersom fylkeskommunen blir avviklet som eget folkevalgt nivå. I etterkant er det blitt klarlagt at en slik endring må reguleres gjennom aksjonæravtalen.

I og med at Akershus fylkeskommune er eneaksjonær foreligger det ikke noen aksjonæravtale for Akershus Energi. For Akershus Energi må det i så fall ved overgang til Viken vedtas bestemmelser om at aksjene skal tilbakeføres til Akershus fylkeskommune hvis Viken fylkeskommune oppløses, og at aksjene skal overdras til kommunene hvis fylkeskommunen opphører som eget folkevalgt nivå. Hvordan dette løses juridisk/teknisk må en i så fall komme tilbake til.

Vurdering

Gjennomgang av økonomisituasjonen for Viken og for Østfold fylkeskommune isolert sett viser at fylkeskommunen er avhengig av utbytte fra energiselskapene. Kraftinntektene er et meget viktig bidrag til finansiering av investeringer med svært stor samfunns-nytte, som vil komme kommuner og lokalsamfunn i Viken til gode. Hvis kraftinntektene bortfaller vil Viken

måtte vurdere å stoppe samfunnsnyttige investeringer, eller redusere på andre tiltak som vil gi et dårligere tilbud til innbyggerne.

Det vil ikke være akseptabelt for Viken at energiaksjene overdras til kommunene i Østfold fra 01.01.2020. Hvis dette skulle bli utfallet må Østfold fylkeskommune revidere sine investeringsplaner. Hvis kommunene skal overta kraftaksjer i Østfold vil det være en mer akseptabelt løsning at dette skjer etter 12 -15 år da de største skoleinvesteringene, med den informasjon som nå foreligger, er gjennomført. Uttak av et betydelig ekstraordinært utbytte vurderes ikke som noen god løsning, da dette vil kunne svekke Østfold Energis finansielle situasjon, og dermed redusere mulighetene for framtidig utbytte. Selv om prognosene for antall skoleplasser flater ut fra ca. 2028, vil Viken trolig ha løpende behov for kraftinntektene for å finansiere andre investeringer f.eks. i samferdsel eller dekke andre behov. Som saken om økonomisk 10-årsperspektiv viser vil Viken ha en utfordrende økonomisk situasjon også medregnet kraftinntektene.

Hovedprosjektleders innstilling er følgelig at fylkeskommunenes verdiene knyttet til energiselskapene i sin helhet overføres til Viken fylkeskommune uten endringer hverken på kort eller lengre sikt.

Vedlegg:

Sak til fylkesutvalget i Østfold 25.04.2019: Østfold fylkeskommunes eierskap i Østfold Energi:

Oversendelsesbrev
Protokoll
Saksframlegg

Saksnr.: 2019/6688
Løpenr.: 99644/2019
Klassering: 223
Saksbehandler: Pål Erik Jensen

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av Fylkesutvalget	Møtedato 08.05.2019	Utvalgssaknr. 52/2019
--------------------------------	------------------------	--------------------------

Støtte til markeringen av Ytre Hvaler nasjonalparks 10 - årsjubileum

Fylkesordførers forslag til vedtak

Fylkesutvalget bevilger kr. 50.000 til jubileumsarrangementet for Nasjonalparken.

Fylkesordførers behandling

Ingen endring.

Sarpsborg, 3. mai 2019

Ole Haabeth
fylkesordfører

Fylkesrådmannens anbefaling

Fylkesrådmannen ber Fylkesutvalget om å vurdere å støtte dette tiltaket fra sin disposisjonspost.

Sarpsborg, 23. april 2019

Anne Skau
fylkesrådmann

Elin Tangen Skeide
kst. fylkesdirektør

Bakgrunn for saken

Ytre Hvaler nasjonalpark feirer sine første 10 år med 40 arrangementer og en markering på torget på Skjærhalden 7. september. De søker Østfold fylkeskommune om 50 000 kroner i støtte til å gjennomføre markeringen.

Fakta

Det er lagt opp til mer enn 40 arrangementer i Ytre Hvaler nasjonalpark i 2019. Jubileet skal markeres fra 16. juni til 9. september, med et større arrangement på torget på Skjærhalden 7. september.

Natur, naturformidling, friluftsliv, vern og skjøtselsarbeid settes i fokus i hele perioden og vil være rammen rundt arrangementene. For å kunne sette opp dette fokuset og planlegge med både gode foredragsholdere, veiledere og underholdning, er det behov for økonomiske bidrag.

Beregnete kostnader for jubileet er satt til 180 000 kroner. I denne summen ligger innleie av ferge, foredragsholdere, artister og brosjyreproduksjon.

Foreløpig bevilgninger til jubileet er:

25 000 kroner fra Miljødirektoratet

50 000 kroner fra Hvaler kommune

Det er også søkt Sparebankstiftelsen og Fredrikstad kommune.

Saldo for fylkestingets disposisjonspost hvis det vedtas å støtte søknaden på kr 50 000 vil være kr 950.000,-

Fylkesrådmannens vurdering

Ytre Hvaler nasjonalpark er viktig for Østfold. Østfold fylkeskommunen er representert i styret for nasjonalparken. Denne søknaden kommer ikke inn under noen faste budsjettposter med tilskudd til ulike formål. Fylkesrådmannen viser til søknaden og legger den fram til fylkesutvalget slik at fylkesutvalget kan vurdere om de ønsker å benytte fylkesutvalgets disposisjonspost. Markering av 10 år som nasjonalpark gjennom flere arrangementer vil bidra til opplysning og kunnskap om de ressursene som ligger i nasjonalparken.

Saksnr.: 2019/3525
Løpenr.: 108789/2019
Klassering: L12
Saksbehandler: Hilde Habberstad

Møtebok – Saksframlegg

Behandlet av Fylkesutvalget	Møtedato 08.05.2019	Utvalgssaknr. 53/2019
--------------------------------	------------------------	--------------------------

Redegjørelse for innsigelser til planforslag områdeplan Del av Hankøsyndet - Onsøy - Fredrikstad kommune

Fylkesordførers forslag til vedtak

Saken legges frem til drøfting i fylkesutvalget uten innstilling.

Fylkesordførers behandling

Uttalelse til reguleringsplaner er delegert til rådmannen, men fylkesordfører ønsker likevel å drøfte saken i fylkesutvalget.

Sarpsborg, 3. mai 2019

Ole Haabeth
fylkesordfører

Fylkesrådmannens anbefaling

Fylkesutvalget slutter seg til innsigelser oversendt Fredrikstad kommune til planforslag områdeplan Del av Hankøsyndet – Onsøy – Fredrikstad kommune.

Sarpsborg, 3. mai 2019

Anne Skau
fylkesrådmann

Elin Tangen Skeide
kst. fylkesdirektør

Bakgrunn for saken

I fylkesutvalget 25.04.2019 ble det fattet vedtak om å få lagt frem sak om innsigelse – Del av Hankøundet, Fredrikstad kommune. I denne saken redegjøres det for hva innsigelsene gjelder, samt grunnlaget for å fremme innsigelsene. For videre redegjørelser vises det til vedlegg 1: *Uttalelse med innsigelser – Offentlig ettersyn områderegulering - del av Hankøundet - Onsøy - Fredrikstad kommune*, datert 01.04.2019.

Den foreslåtte områdeplanen var på høring i perioden 09.01.2019 - 01.04.2019. Planen omfatter et areal på 881,7 daa pluss 73,9 daa under grunn (fjellhall). Planområdet omfatter i all hovedsak sjøareal med tiliggende landareal på landsiden mellom Rørvik og Sareptaveien. Forlaget er omfattende og legger samlet sett til rette for store endringer i sjø- og landarealet i Hankøundet.

Innsigelsene - forankring og begrunnelser

I forbindelse med offentlig ettersyn av forslag til områdeplan for Del av Hankøundet i Fredrikstad kommune fremmet Østfold fylkeskommune tre innsigelser til planforslaget. Innsigelsene omhandler følgende:

1. Dimensjonene på det totale anlegget tilknyttet Furuøy er i strid med regionalt verdifullt kulturmiljø, som er nedfelt i fylkesplanen og i Kulturminneplan for Østfold.
2. Inngrep i selve kollen på Furuøy, samt manglende dokumentasjon på Pay-villaens tilstand og muligheten for bevaring. Villaen er en viktig del av bygningsmiljøet som utgjør det regionalt verdifulle kulturmiljøet.
3. Manglende marinarkeologiske registreringer. Det vises til kulturminneloven § 9.

Videre redegjøres det for hver enkelt innsigelse.

Innsigelse nummer én

Den første innsigelsen gjelder totaliteten knyttet til tiltakene som er planlagt ved Furøy, og er delvis knyttet sammen med innsigelse nummer to. Innsigelsen er fremmet med grunnlag i fylkesplanen og kulturminneplan for Østfold, og er vurdert å være i tråd med krav til innsigelse i § 5-4 i Plan- og bygningsloven, første og siste avsnitt: *Berørt statlig og regionalt organ kan fremme innsigelse til forslag til kommuneplanens arealdel og reguleringsplan i spørsmål som er av nasjonal eller vesentlig regional betydning, eller som av andre grunner er av vesentlig betydning for vedkommende organs saksområde.*

Innsigelse skal fremmes så tidlig som mulig og senest innen den frist som er fastsatt for høringen av planforslaget. Innsigelse skal begrunnes. Innsigelse fra statlig og regionalt organ skal være begrunnet i vedtatte nasjonale eller regionale mål, rammer og retningslinjer.

Hankøundet er i fylkesplanen definert som et regionalt verdifullt kulturmiljø, og er vist i temakartet "regionalt verdifullt kulturmiljø". Hankøundet er også beskrevet særskilt som kulturmiljø i Regional kystsonenplan for Østfold. Kulturmiljøet omfatter sundet med tilhørende bebyggelse og anlegg, dvs. et av Fredrikstad-distriktets eldste områder med fritidsboliger, samt bryggeanlegg og annen verneverdig bebyggelse.

Temakartene i fylkesplanen er faglige underlagsdokumenter som illustrerer hvor det er regionale og nasjonale interesser og verdier innenfor ulike tema. Temakartene benyttes som faglig underlag i all saksbehandling som omhandler arealer og arealbruk, og som støttedokumenter til begrunnelser for innsigelser.

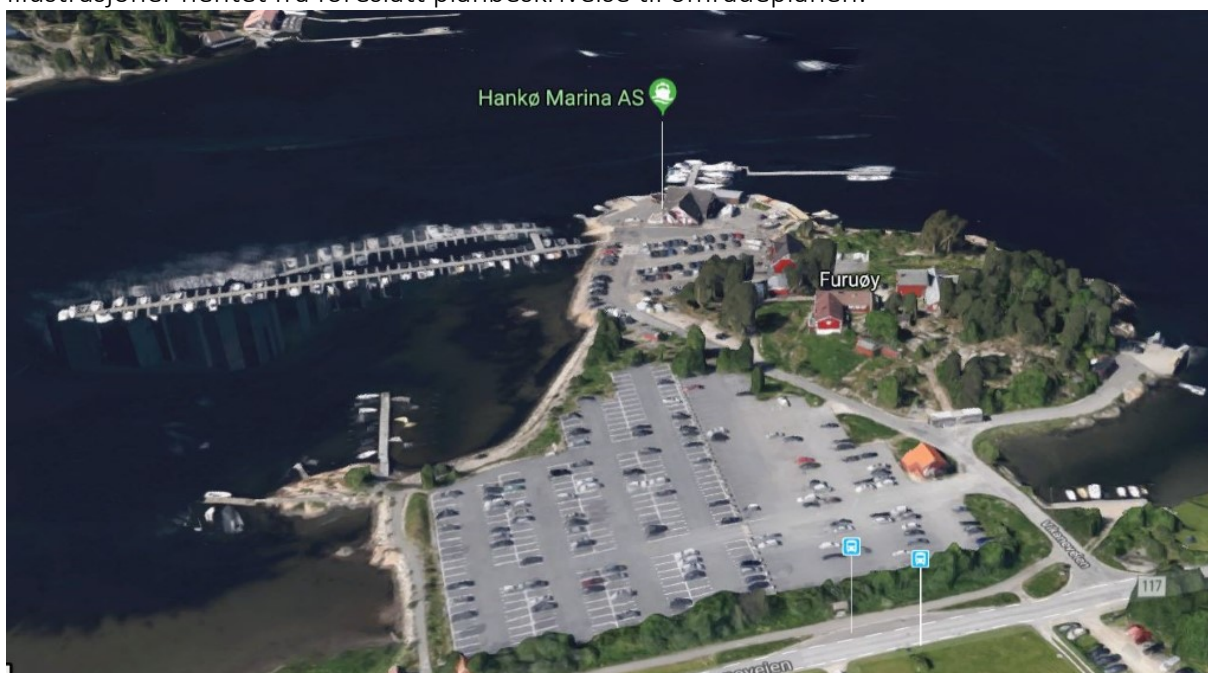
Den foreslåtte områdeplanen åpner for en rekke tiltak i området ved Furuøy. Summen av tiltakene vil endre området karakter betydelig fra å være et tradisjonelt småskala kystmiljø (sett bort fra stor parkeringsflate) til å bli et utbygd område. Dimensjonene på tiltakene gjør at kulturmiljøet går tapt.

Av tiltak nevnes spesielt:

- Parkeringshus med kapasitet for 350 biler. Bygges/sprenges dels inn i fjellet. Parkering i to etasjer.
- Etablering og videreutvikling av funksjoner til båtliv og seilspport, dvs. serviceanlegg, salgsanlegg, verksted, opplagsplasser inne og ute, kiosk/kafé/restaurant, butikk, regattakontor, overnattingstilbud, boliger for ansatte.
- 4,5 daa utfylling i sjø for marina/seilspportanlegg og vinteropplag for båter.
- Vesentlige utvidelser av bryggeanlegg.

Illustrasjonene nedenfor viser eksisterende situasjon på Furuøy og ønskede endringer i området. Illustrasjoner gir ofte et optimistisk, eller i beste fall et bilde av hvordan det kan se ut på lengre sikt. Illustrasjonene viser at selve Furuøy (fjellet) blir sterkt påvirket av utbyggingen inntil og dels inn i fjellet.

Det første bildet under viser eksisterende situasjon på Furuøy, de to etterfølgende viser illustrasjoner hentet fra foreslått planbeskrivelse til områdeplanen:

Figur 15. Prinsipper for framtidig utvikling av Furuøy. Fugleperspektiv fra øst (Illustrasjon Bjar Arkitekter AS).

Figur 16. Mulig utforming av parkeringshus. Selve p-huset "kles" med bygninger som oppføres i et tradisjonelt arkitektonisk uttrykk, og som kan huse for eksempel små butikker og enkle overnattingsmuligheter. Parkerte biler på takplan blir ikke synlige sett fra terrengnivå (illustrasjon Bjar Arkitekter AS).

Innsigelse nummer to

Innsigelse nummer to er knyttet til inngrep i selve kollen på Furuøy, samt manglende dokumentasjon på Pay-villaens tilstand og muligheten for bevaring. Villaen er en viktig del av bygningsmiljøet som utgjør det regionalt verdifulle kulturmiljøet.

Utdrag fra redegjørelse i uttalelsen (vedlegg 1): *Furuøy (Payholmen), som er en naturlig holme, men i dag er landfast, er et viktig punkt på landsiden av sundet. Planen legger opp til en større utbygging i den søndre delen av kollen på Furuøy. Videre foreslås det en sprengning av parkeringshus inn i selve kollen, hvorpå det skal etableres nytt terreng og friluftsområde på taket. Furuøy med sin naturlige furukledde kolle er viktig for Hankøsundet, både fordi den deler sundet inn i ulike landskapsrom og fordi den er utgangspunkt for bl.a. ferjetrafikken til Hankø. Sett fra toppen av de bratte fjellene innenfor sundet er den også viktig for opplevelsen av det totale landskapsbildet. En reetablering av kollens form på taket av et parkeringshus, vil virke fremmed.*

På Furuøy ligger en dragestilvilla Ernst Pay oppførte i 1895. Den har således nær tilknytning til Plankebyen og plankeadelens feriesteder. Det har i planprosessen ikke vært noen dialog mellom plankonsulent og fylkeskonservator vedrørende tilstand og mulig bevaring av denne. I planbeskrivelsen heter det: «På Furuøy forutsettes Pay-villaen (som er i svært dårlig stand) revet sammen med annen bebyggelse for å gi plass til ny bebyggelse og utøking av friområdet. Bygningsmassen er ikke underlagt noen form for vern, og er heller ikke registrert i SEFRAK-registeret.» Vår kommentar til dette er at Pay-villaen ligger innenfor hensynssone kulturmiljø i kommuneplanen, der nettopp hensikten har vært at denne typen feriesteder skal ivaretas. Vi forutsetter at det i den videre prosessen gjøres en god evaluering av om villaen kan bevares og gis en form for bruk. Dette må gjøres i samråd med byantikvar og/eller fylkeskonservator. Dette vil styrke den historiske opplevelsesverdien av området. En mulig bevaring/bruk av villaen må sees i sammenheng med en bevaring av hele fjellkollen.

Innsigelse nummer tre

Den tredje innsigelsen gjelder manglende marinarkeologisk registrering. Norsk Maritimt Museum har stilt krav om marinarkeologisk registrering jf Kulturminneloven § 9 *Undersøkelsesplikt m.v.* Innsigelsen er en oppfølging av dette kravet og regnes som imøtekommet når undersøkelsen er gjennomført og eventuelle automatisk fredete kulturminner er hensyntatt i planen.

Oppsummering

- 1. Dimensjonene på det totale anlegget tilknyttet Furuøy er i strid med regionalt verdifullt kulturmiljø, som er nedfelt i fylkesplanen og i Kulturminneplan for Østfold.**

Planen legger til rette for store inngrep på land og i sjøen, som vil kunne endre planområdet fra et småskala kystlandskap til et utbygd område med en annen type bebyggelse og vesentlig mer trafikk og aktivitet. Dette vil ikke bare påvirke selve planområdet på og ved Furuøy, men helheten i det regionalt verdifulle kulturmiljøet i Hankøsundet.

- 2. Inngrep i selve kollen på Furuøy, samt manglende dokumentasjon på Pay-villaens tilstand og muligheten for bevaring. Villaen er en viktig del av bygningsmiljøet som utgjør det regionalt verdifulle kulturmiljøet.**

Kollen på Furuøy er et viktig landskapselement i Hankøsundet, og en reetablering av landskapet på toppen av et parkeringshus vil kunne virke kunstig og fremmed. I kraft av at den er en del av det historiske bygningsmiljøet i det regionalt viktige kystmiljøet er også Pay-

villaen viktig, selv om den ikke er underlagt et eget vern, og det må gjøres en faglig evaluering av om villaen kan bevares og gis en form for bruk. Villaen og kollen må også sees i sammenheng.

3. **Manglende marinarkeologiske registreringer. Det vises til kulturminneloven § 9.** Innsigelsen er en oppfølging av krav i kulturminneloven og regnes som imøtekommet når undersøkelsen er gjennomført og eventuelle automatisk fredete kulturminner er hensyntatt i planen.